

Mantelzorgondersteuning

De zorg is de grootste sector van onze economie, met een omzet van ruim vijftig miljard euro en met ruim 1,4 miljoen werknemers. Toch wordt slechts een deel van de zorg in Nederland 'geleverd' door professionele zorgverleners. Ontzettend veel mensen zorgen intensief voor een zorgbehoevende partner, kind, ouder of ander familielid. Op dit moment zijn er zo'n 2,5 miljoen mensen die intensieve zorg aan familieleden geven. Voor de professionele werknemers in de zorg is er de arbowet, die dankzij de plannen van de overheid met de AOW-leeftijd nog verder aangescherpt wordt. De arbowetgeving geldt echter niet voor familieleden, zogenaamde 'vrijwilligers'.

Uit steeds meer onderzoeken blijkt dat mantelzorgers regelmatig zwaar belast en zelfs overbelast zijn. Hierbij gaat het – net als bij werknemers – zowel om fysieke als psychische belasting. Werkgevers zijn op basis van de arbowet verplicht om alles in het werk te stellen om de arbeidsomstandigheden zo optimaal mogelijk te laten zijn. In de zorg betekent dit onder meer: tilliften, maatregelen tegen agressie en geweld, werkdrukverminderende roosters, maximale werktijden, goede plannings, trainingen om de sfeer goed te houden, normen voor blootstelling

aan gevaarlijke stoffen, begeleiding bij overbelasting, recht op werkoverleg, aanvullingsregelingen bij uitval.

Voor mantelzorgers vervult de Wmo dezelfde rol als de arbowet. Immers, in prestatieveld 4 van de Wmo staat dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor mantelzorgondersteuning. Toch nemen maar weinig gemeenten dit prestatieveld serieus. In een gemeente die het goed voor elkaar heeft, kan een mantelzorger naar een door de gemeente gesubsidieerd steunpunt, kan men zich beroepen op respijtzorg en is er wellicht een mantelzorgmakelaar om te helpen bij de bureaucratische regelgeving. Maar in de meeste gemeenten is dat soort zaken niet goed geregeld. Bij de ondersteuning en regels vanuit de arbowet voor werkgevers vallen dergelijke regelingen in het niet. Als een werkgever zich alleen tot respijtzorg (vervanging bij ziekte) en wat voorlichting zou beperken, krijgt die van de arbeidsinspectie een forse boete en wordt in het uiterste geval het werk zelfs stilgelegd. Veel gemeenten handelen nu zelfs tegengesteld: als een mantelzorger om een tillift of andere voorziening voor hemzelf vraagt, krijgt hij te horen dat dat niet kan omdat hij zelf geen zorgbehoevende is... Op slecht mantelzorgbeleid staat helaas geen enkele sanctie!

Mantelzorgers zijn uiterst belangrijk. Voor kwaliteit van leven, maar ook om de zorg en sociale voorzieningen betaalbaar te houden. Zij verdienen alle steun. Ook om economische redenen, want wat betekent het als mantelzorgers de komende jaren (met toenemende tekorten op de arbeidsmarkt) overbelast blijven en uitvallen?

Gemeenten krijgen jaarlijks zes miljard euro voor uitvoering van de Wmo. Daar kun je wel wat mee, ook voor echte ondersteuning van mantelzorgers. Als we nu eens zouden beginnen om de rechten van mantelzorgers goed vast te leggen. Recht op fatsoenlijke hulpmiddelen, psychologische ondersteuning, goede planningtools, moderne communicatiemiddelen. Indien goed vastgelegd kan de mantelzorger zelf zorgen dat er een sanctie komt door naar de rechter te lopen. En waar kan dat vastleggen nu beter dan in de lokale Wmo-verordening? Dat is toch het document dat bij de Wmo en alle negen prestatievelden hoort? Het is verwonderlijk dat voor allerlei zaken die de zorgbehoevende zelf betreffen alles zeer gedetailleerd beschreven is (woningaanpassing, huishoudelijke hulp, vervoermiddel, hulpmiddel e.d.) en dat de teksten over mantelzorg zich beperken tot algemeenheden.